

Materiały faktograficzne

Marcin Gorączko, Aleksandra Gorączko, gorgon@utp.edu.pl
Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy, Wydział Budownictwa,
Architektury i Inżynierii Środowiska

Raport z analizy potencjału turystyczno-kulturowego Łęczycy i powiatu łęczyckiego

Abstrakt: Analiza potencjału turystyczno-kulturowego mikroregionu oparta została na metodzie opracowanej w tym celu i opublikowanej pierwotnie w monografii A. Mikos v. Rohrscheidt "Turystyka Kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy", Gniezno, 2010. Uwzględnia ona potencjalne cele turystyki kulturowej w powiecie, pozostałą ofertę czasu wolnego oraz inne czynniki wpływające na turystykę kulturową, infrastrukturę turystyczną, w tym służącą spędzaniu czasu wolnego oraz komunikacyjną, noclegową i gastronomiczną. Waloryzację przeprowadzono w oparciu o metodę bonitacji punktowej z odpowiednio dobranymi kryteriami oceny, odpowiadającym skali popularności danej grupy atrakcji i typu wypraw kulturowych.

I. Dane dotyczące przebiegu badania

Obszar badania: powiat łęczycki

Lokalizacja: województwo łódzkie

Zasięg: mikroregion

Metodologia: metoda oceny potencjału turystyczno-kulturowego mikroregionów zawarta w: Mikos von Rohrscheidt A., 2010, Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy (Wyd.2) Wyd. KulTour.pl, Poznań.

Kwerenda: źródłowa literatury i materiałów: czerwiec 2016

Zapytania waloryzacyjne w obiektach i wizje lokalne: lipiec 2016,

Badania terenowe: lipiec 2016,

Przeprowadzający badanie terenowe: Marcin Gorączko, Aleksandra Gorączko

Data wypełnienia formularza: sierpień 2016

II. Formularz waloryzacyjny

Kategoria I: Potencjalne cele turystyki kulturowej

I.A: Zabytki:

I.A. a) Obiekty sakralne:

Historyczny zespół sakralny dużej wielkości Z (pierwsze dwa) (6)

Romańska Archikolegiata NMP i św. Aleksego, drewniany kościół filialny św. Mikołaja z 1761 r. oraz cmentarz XII - poł. XVIII w. w Tumie (6)

Kościół i klasztor bernardynów pw. Niepokalanego Poczęcia NMP z XVII w. w Łęczycy (6)

Mniejszy lub częściowo zachowany historyczny zespół sakralny (pierwsze dwa) (3)

Dawny klasztor norbertanek, ob. urszulanek, z pocz. XVII w., 2 poł. XIX w., (3)

Dawny zespół klasztorny dominikanów w Łęczycy (poł. XIV w., k. XVIII w., k. XIX w., w latach 1799-2006 zakład karny (3)

Sanktuarium historyczne o znaczeniu krajowym lub regionalnym (diecezjalnym) (jedno pierwsze) (6)

Sanktuarium św. Wojciecha i św. Aleksego, Archikolegiata w Tumie (6)

Sanktuarium o znaczeniu ponadregionalnym bez historycznego kultu (za pierwsze dwa) (7)
Sanktuarium Urodzin i Chrztu Św. Faustyny Kowalskiej - Świnice Warckie (7)
 Inna świątynia innych wyznań i religii Z (2)
Kościół Mariawitów z pocz. XX w. w Sobótce Nowe, gm. Grabów (2)
 Inny obiekt sakralny o znacznych walorach architektonicznych (pierwsze trzy) (4)
Kościół farny pw. św. Andrzeja w Łęczycy, XV w., XVII-XIX w., (4)
Kościół św. Bartłomieja z pocz. XVIII w. Topoli Królewskiej, gm. Łęczycza (4)
Kościół parafialny pw. Świętej Trójcy w Piątku 2 poł. XV w., 1740 (4)

I.A. b) Zamki i pałace:

Zamek lub pałac historyczny, miejsce ważnych wydarzeń ZD (za pierwsze trzy)(5)
Zamek Królewski w Łęczycy (5)
 Zamek lub pałac historyczny ZD (za pierwsze trzy) (3)
Klasycystyczny pałac w Goślubiu, XVIII-XX w., gm. Piątek (obiekt należy do Państwowej Stadniny Koni w Walewicach) (3)
 Ruina historycznego zamku/grodu/pałacu D (za pierwsze trzy***) (2)
Zamek w Besiekierach z przeł. XIV i XV w., gm. Grabów (2)
Pozostałości grodziska łęczyckiego z VI w. w Tumie (2)

I.A. c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne:

Historyczny zespół urbanistyczny z rynkiem, zachowany we fragmentach (pierwsze dwa) (3)
Łęczycza - średniowieczny układ urbanistyczny (3)
Grabów – przykład rozplanowania wczesnośredniowiecznej wsi targowej (3)
 Budynek o znacznych walorach architektonicznych, miejsce ważnych wydarzeń ZD (pierwsze trzy) (6)
Ratusz klasycystyczny w Łęczycy z XVIII w., wg projektu Jakuba Kubickiego nadwornego architekta Stanisława Augusta Poniatowskiego (6)
 Budynek o znacznych walorach architektonicznych ZD (pierwsze trzy**) (4)
Dwór romantyczny z II poł. XIX w., Byszew Grabowski, gm. Grabów (4)
 Budynek o znacznych walorach architektonicznych Z (pierwsze trzy****) (3)
Drewniany dworek szlachecki z XIX w., Daszyna (3)
Dwór z 1880 roku w stylu eklektycznym z wieżą widokową w Siedlcu. gm. Łęczycza (3)
 Regionalna zabudowa wiejska wznoszona z miejscowego kamienia wapiennego, przede wszystkim w gm. Świnice Warckie (3)
 Budynek, miejsce ważnych wydarzeń Z (pierwsze dwa*****)(1)
Budynki koszar 37 Pułku Piechoty Ziemi Łęczyckiej im. Księcia Józefa Poniatowskiego w Łęczycy (1)
Dwór w Głogowcu, gm. Świnice Warckie (pobyt gen. Tadeusza Kutrzeby w pierwszej fazie Bitwy nad Bzurą) (1)
 Znaczne fragmenty historycznych fortyfikacji miejskich (2)
Pozostałości murów miejskich wraz z basztą w Łęczycy (2)
 Częściowo zniszczone lub niedostępne obiekty związane z innymi grupami etnicznymi (pierwsze dwa) (1)
Mała Synagoga w Łęczycy, XVIII, XX w. (1)
Synagoga w Grabowie (1)
 Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu regionalnym ZD (do trzech***) (3)
Linia kolejki wąskotorowej z 1915 r. na trasie Krośniewice-Ozorków (3)
Wieża szybowa kopalni rudy żelaza w Łęczycy (3)

I.A. d) Obiekty militarne:

Zachowana w niewielkiej części, dostępna linia umocnień* (2)

Niemiecka linia umocnień z 1944 roku tzw. wał Himmlera - 10 obiektów w rejonie Grabowa (2)

Dodatkowe punkty za wszystkie miejsca lub obiekty wpisanych powyżej klas:

Za stałych przewodników miejskich oprowadzających po obiektach lub przewodników obiektowych w j. polskim (za pierwsze pięć po 2 pkt)

Sanktuarium Urodzin i Chrztu Św. Faustyny Kowalskiej - Świnice Warckie (2)

Mikroeventy dostępne na zamówienie grupowe podczas zwiedzania miejsca lub obiektu (pierwsze 2 po 1 pkt)

Zamek Królewski w Łęczycy, gry i zabawy plebejskie, historyczne pokazy szermiercze, itp. (1)

Własny materiał informacyjny w obiekcie, jak publikacje monograficzne, albumy (pierwsze 3 obiekty) (1 pkt),

Archikolegiata w Tumie, np. album pt. Archikolegiata w Tumie 850 Rocznica Konsekracji Świątyni, folder informacyjny, gazetka okolicznościowa (1)

Za bardzo dobry (2) lub dobry (1) stan konserwacji i estetyki najważniejszych trzech obiektów (element uznaniowy) można doliczyć w sumie od 1 do 2 punktów dla całego regionu).

Dobry stan konserwacji i estetyki w przypadku łęczyckiego zamku, archikolegiaty oraz kościoła i klasztoru bernardynów (1)

I.B. Miejsca historyczne lub znaczące:**I.B. a) Budowle historyczne i monumenty:**

Monumenty (pomniki) o znaczeniu krajowym (do trzech*) (6)

Pomnik geometrycznego środka Polski w Piątku (6)

Monumenty (pomniki) o znaczeniu regionalnym (do trzech) (2)

Pomnik Bohaterów Bitwy nad Bzurą w Łęczycy (2)

Pomnik Bohaterom Walk nad Bzurą w Piątku (2)

Pomniki lub obiekty małej architektury o znaczeniu lokalnym (do trzech*****) (1)

Pomnik Niepodległości – Figura Matki Boskiej Brzemiennej (1)

Pomnik Tadeusza Kościuszki w Grabowie (1)

Miejsca historyczne o znaczeniu krajowym (do trzech) (4)

Archikolegiata w Tumie (miejsce synodów prowincjonalnych XII-XVI w.) (4)

rejon pomiędzy Świnicami Warckimi a Piątkiem, Bitwa Łódzka (1914 r.), Bitwa nad Bzurą (1939 r.) (4)

Miejsca historyczne o znaczeniu regionalnym, (do trzech**) (2)

dawne getto w Łęczycy (2)

dawne getto w Grabowie (2)

Miejsca związane z akcją utworów literackich o krajowym znaczeniu (za pierwsze trzy) (2)

Zamek Królewski w Łęczycy i Romańska Archikolegiata NMP i św. Aleksego w Tumie (motyw Diabła Boruty w literaturze polskiej) (2)

Archikolegiata w Tumie (Zbigniew Nienacki – Uroczysko) (2)

obszar gm. Świnice Warckie (tom poezji pt. „Z łak i pól” Marii Konopnickiej) (2)

Miejsca związane z biografią osób o międzynarodowym znaczeniu (pierwsze trzy) (3)

Głogowiec i Świnice Warckie związane z biografią św. Faustyny Kowalskiej (3)

Miejsca związane z biografią osób o krajowym znaczeniu (do trzech) ZD (2)

Grodzisko w Tumie - siedziba Bolesława Krzywoustego a następnie księżnej Salomei i jej synów (2)

Zamek w Łęczycy - rezydencja polskich królów (2)

Miejsca związane z biografią osób o krajowym znaczeniu niedostępne lub częściowo zachowane (za pierwsze dwa*) (1)

Dwór w Gusinie, gm. Świnice Warckie (miejskie zamieszkania Marii Konopnickiej w latach 1872-1877) (1)

Zespół dworski z końca XIX w. w Smolicach, gm. Grabów (miejsce zamieszkania Marii Ginter - rzeźbiarki, malarki, pisarki i sportsmenki, uczestnika ruchu oporu, powstańca warszawskiego) (1)

Miejsca związane z biografią osób o regionalnym znaczeniu (pierwsze dwa) (1)

Łęczycza, miejsce zamieszkania i pracy Jadwigi Grodzkiej - nauczycielki, regionalistki, organizatorki i kierownika muzeum na Zamku w Łęczycy (1)

Oraczew, gm. Witonia, miejsce zamieszkania Ignacego Kamińskiego, ludowego artysty rzeźbiarza (1)

Miejsca związane z biografią osób innej narodowości, ważnych w skali krajowej dla tych narodowości (za pierwsze dwa) (2)

Mała Synagoga w Łęczycy - miejsce zamieszkania i działalności Malbima Meir Weisera (1809 – 1879) – tłumacza i komentatora Tory, rabina Łęczycy w latach 1866-1872 (2)

I.B. b) Cmentarze historyczne

Nekropolia zbiorowa innych znanych w skali kraju osobistości (do trzech) (5)

Groby niezidentyfikowanych dotąd biskupów pod archikolegiatą w Tumie (0)

Nekropolia zbiorowa znanych osobistości w skali regionu (do trzech) (2)

Cmentarz rzymskokatolicki w Łęczycy (m.in. z kwaterami wojskowymi z 1914, 1920 i 1939 r). (2)

Cmentarz ewangelicko-augsburski (m. in. kwatera wojskowa niemiecka z 1914 r.) w Łęczycy (2)

Cmentarz Parafialny w Siedlcu, gm. Łęczycza (2)

Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali regionu (do trzech) (1)

Grób rodziców św. Faustyny Kowalskiej na cmentarzu parafialnym w Świnicach Warckich (1)

Inny cmentarz zabytkowy z ciekawymi obiektami sztuki sepulkralnej*** (do dwóch) ZD (1)

Cmentarz w Topoli Królewskiej, gm. Łęczycza (1)

I.B. c) Budowle współczesne posiadające walory dla turystyki

brak

I.C) Pojedyncze dzieła sztuki:

Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu krajowym (do trzech) (5)

Romański portal z XII w. nad wejściem głównym do Archikolegiaty w Tumie (5)

Romańska rzeźba Chrystusa-Pantokratora w Archikolegiacie w Tumie (5)

Romańskie malowidła ściennie w absydzie Archikolegiaty w Tumie (5)

Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu regionalnym (do trzech*) (3)

Obrazy Rafała Hadziewicza, Wojciecha Gersona i Józefa Buchbindera w kościele św. Andrzeja w Łęczycy (3)

I.D. Muzea i wystawy (w tym skanseny, galerie, muzea techniki)

Muzea o znaczeniu regionalnym (do trzech) (5)

Muzeum w Łęczycy (5)

Inne muzea typu skansenowskiego (za pierwsze dwa) (6)

Skansen "Łęczycza Zagroda Chłopska" w Kwiatkówku, gm. Góra Ś. Małgorzaty (6)

Dom rodzinny św. Faustyny Kowalskiej w Głogowcu, gm. Świnice Warckie (6)

Zorganizowane w ostatnim roku wystawy czasowe o zasięgu regionalnym* (w sumie za pierwsze trzy) (2)

Muzeum na Zamku w Łęczycy "Łuk - broń ludzi i herosów" (2016), „Zegar co nas tyczy.... Motyw przemijania życia w łęczyckiej rzeźbie ludowej” (2016) (2)
*Lokalne izby pamięci, ogólnodostępne prywatne kolekcje pamiątek (do trzech****) (1)*
Prywatne Muzeum Jana Kopki w Chorkach – m.in. dawne narzędzia i maszyny polowe (1)
Kolekcja birofilska- w "Oberży na progu Tumu" w Kwiatkówku, gm. Góra Ś. Małgorzaty - (1)
Samodzielne prezentacje multimedialne (pierwsze dwie) (4)
Bitwa nad Bzurą. Historia, oporządzenie i uzbrojenie żołnierzy polskich i niemieckich walczących w kampanii wrześniowej 1939 r., Muzeum na Zamku w Łęczycy (4)
Osadnictwo na Ziemi Łęczyckiej od pradziejów do współczesności, Muzeum na Zamku w Łęczycy (4)

Przy wszystkich uwzględnionych powyżej muzeach i ekspozycjach **dodatkowe** punkty za:

Ekspozycje i prezentacje multimedialne (do dwóch) (2)
Sztuka romańska i gotycka Łęczycy, Muzeum na Zamku w Łęczycy (2)
Przewodnicy obiektowi stali (2)
Muzeum w Łęczycy (2)
Skansen "Łęczycka zagroda chłopska" w Kwiatkówku (2)
Własny materiał informacyjny³⁶, wydany nie dawniej niż przed 5 laty (1)
Muzeum w Łęczycy - "Skarby łęczyckiego zamku" (2016) (1)
Wersje obcojęzyczne własnego materiału informacyjnego (min.dwie wersje) (1)
Muzeum w Łęczycy, język angielski (0)
Sklep muzealny otwarty w godzinach pracy muzeum (1)
Muzeum na Zamku w Łęczycy (1)
Skansen "Łęczycka Zagroda Chłopska" w Kwiatkówku (1)
Przy muzeach **regionalnych i lokalnych** punkty dodatkowe za:

Stałe godziny otwarcia (1)
Muzeum w Łęczycy (1)
Skansen "Łęczycka zagroda chłopska" w Kwiatkówku (1)
Pojedyncze eksponaty o znaczeniu krajowym (najwyżej jeden) (1)
Muzeum na Zamku w Łęczycy – największa w Polsce kolekcja rzeźb demonologicznych (1)
Każdą wystawę tematyczną stałą powyżej czterech (do dwóch w sumie) (1)
Muzeum na Zamku w Łęczycy. 1. Pradzieje regionu łęczyckiego. 2. Łęczyca średniowieczna. 3. Wyposażenie podłęczyckich wnętrz dworskich XVII-XIX w. 4. Rzemiosło i sztuka ludowa regionu łęczyckiego. 5. Diabeł Boruta w rzeźbach i legendach. 6. Wystawa poświęcona kulturze i historii Żydów łęczyckich (w budynku oddziału Archiwum Państwowego w Łęczycy) (1)

Własny materiał informacyjny, opracowania mniejsze (broшуry, foldery) (1)

Muzeum w Łęczycy, foldery w języku polskim i angielskim (1)

I.E. Eventy kulturowe:

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu regionalnym (do dwóch) (4)
Sesja festiwalu „Musica Moderna” w Łodzi - Kościół O.O. Bernardynów w Łęczycy (4)
Wędrowny Festiwal Filharmonii Łódzkiej „Kolory Polski” - Archikolegiata w Tumie (4)
Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu krajowym (do trzech) (6)
Międzynarodowy festiwal strzelania na odległość Flight w Łęczycy (6)
Ogólnopolski przegląd piosenki turystycznej „Nocnik” na Zamku Królewskim w Łęczycy - organizator PTTK Łęczyca (6)
Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu regionalnym (do trzech) (4)
Święto Palanta w Grabowie (4)
Dzień Cebuli w Grabowie (4)

Regionalny Pokaz Potraw Ziemi Łęczyckiej (Łęczyca) (4)
Rajd Szlakiem Walk nad Bzurą (org. oddział PTTK Ziemi Łęczyckiej)
Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu krajowym (do dwóch) (6)
Międzynarodowy Turniej Rycerski w Łęczycy (6)
Ogólnopolski Turniej Łucznictwa Historycznego na Zamku w Łęczycy (6)
Regularne inscenizacje historyczne lub militarne o znaczeniu regionalnym (do dwóch) (4)
Turniej Rycerski na Zamku w Besiekierach, gm. Grabów (4)
Regularne działanie na terenie regionu grup inscenizacji historycznej (za pierwsze dwie) (5)
Bractwo Rycerski Ziemi Łęczyckiej "Signum Temporis" (5)
Konfraternia Burgus Carpinei – bractwo rycerskie na zamku w Besiekierach (5)

I.F. Funkcjonujące zakłady przemysłowe z ofertą turystyczną:
brak

I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza:

Rezerwat przyrody na terenie regionu (Poza Parkami Narodowymi i Krajobrazowymi) do trzech) (1)
Rezerwat florystyczny "Błonie", gm. Łęczyca - zlikwidowany (zanik roślinności słonolubnej), Rezerwat "Silne Błota", gm. Piątek - projektowany (0)
Ogród przy rezydencji, park kultywowany (za pierwsze dwa obiekty) (2)
Goślub, gm. Piątek, park pałacowy (2)
Zbylczyce, gm. Świnice Warckie, park dworski (2)
Park miejski duży, kultywowany, bez obiektów sztuki* (za pierwsze dwa) (1)
Park Miejski w Łęczycy (1)
Park miejski mniejszy (powierzchnia od 1-4 ha) z obiektami sztuki** (za pierwszy) (1)
Park miejsko-wiejski w Piątku (1)

I.H. Szlaki kulturowe:

Przebiegające przez region materialne lub realne szlaki turystyczne o znaczeniu regionalnym (pierwsze dwa) (3)
Łódzki Szlak Konny im mjr Henryka Dobrzańskiego "Hubala" (Punkt Informacji i Monitorowania w Stemplewie, gm. Świnice Warckie) (3)
Materialne lub realne szlaki turystyczne w regionie (własne) (za pierwsze trzy) (3)
Żółty szlak pieszy Św. Faustyny Kowalskiej (3)
Czarny szlak rowerowy W Królestwie Diabła Boruty (3)
Żółty szlak rowerowy Bitwy Nad Bzurą (3)
Wirtualne szlaki turystyczne, przebiegające przez teren regionu (za pierwsze trzy) (2)
Szlak Romański (samochodowy), oznaczenie obiektu na szlaku Archikolegiata w Tumie (2)
Szlak Wschodnioeuropejskiego Frontu I Wojny Światowej na Ziemiach Polskich (samochodowy) (2)
Szlak Gorących Źródeł (rowerowy) (2)
Oferta objazdu turystycznego w przewodniku na zamówienie (za pierwsze dwie trasy) (1)
oddział PTTK Ziemi Łęczyckiej: Łęczyca - Tum - Góra Św. Małgorzaty (1)
oddział PTTK Ziemi Łęczyckiej: Łęczyca - Świnice Warckie - Głogowiec (1)

Kategoria II: Elementy obsługi turystycznej:

II.A. Informacja turystyczna:

Informacja turystyczna na miejscu, regularnie czynna (2)
Centrum Informacji Turystycznej Miasta i Gminy Łęczyca (2)
Punkt Informacji Turystycznej w Świnicach Warckich (2)

Przewodnicy miejscy lub terenowi na zamówienie (3)

PTTK oddział w Łęczycy (3)

Aktualny własny materiał informacyjny wysokiej jakości na temat regionu lub jego miejscowości (ogólnie) (2)

Materiały zwarte w Centrum Informacji Turystycznej w Łęczycy dotyczące miasta i jego okolic (2)

Wersje obcojęzyczne materiału informacyjnego wysokiej jakości (każdy język do trzech) (1)

Materiały zwarte w Centrum Informacji Turystycznej w Łęczycy: język niemiecki, język francuski (2)

Pozostały* aktualny materiał informacyjny: (1)

Centrum Informacji Turystycznej w Łęczycy: Plan miasta Łęczycy z opisem turystycznym, foldery, ulotki (1)

Punkt Informacji Turystycznej w Świnicach Warckich: Plan gminy z opisem turystycznym (1)

II.B. Infrastruktura turystyczna:

Hotele 5,4,3,2,1-gwiazdkowe, hostele, schroniska, kwatery zorganizowane – (za pierwsze dwa obiekty każdej kategorii) (2)

*Hotel Chrobry** w Topoli Królewskiej, gm. Łęczycy (2)*

Zajazd-Restauracja Kargul w Łęczycy (2)

Zajazd Senator w Łęczycy (2)

Bursa Szkolna w Łęczycy (2)

Internat przy Zespole Szkół Mechanizacji Rolnictwa w Piątku (2)

Gospodarstwo Agroturystyczne Pod Akacją w Kurzjamie, gm. Grabów, Gospodarstwo

Agroturystyczne Plantacja Wikliny w Konarzewie, gm. Piątek (2)

Restauracje z autentyczną kuchnią regionalną, (za pierwszy obiekt) (3)

Oberża na Progu Tumu w Kwiatkówku, gm. Góra Św. Małgorzaty (3)

Restauracje z autentyczną krajową kuchnią tradycyjną (za pierwszy inny obiekt) (2)

Restauracja Agawa w Łęczycy (2)

Inne restauracje (za pierwszy obiekt) (1)

Restauracja Komnata w Łęczycy (1)

Dodatkowe punkty za restauracje otwarte po godzinie 22 (za pierwszą) (1)

Restauracja Królewska w Topoli Królewskiej (1)

Bistra, bary (za pierwszy obiekt) (1)

Bar u Boruty w Łęczycy (1)

Możliwość wynajęcia na miejscu autokaru, minibusa, samochodu (za pierwsze dwie oferty) (2)

PKS Łęczycy (2)

II.C. Infrastruktura komunikacyjna:

Lotnisko z połączeniami międzynarodowymi w odległości mniej niż 50 km od centrum regionu (1 godzina na dotarcie) (4)

Port Lotniczy Łódź im. Władysława Reymonta w odległości 48 km (1 godz. na dotarcie z Łęczycy) (4)

Inny* dworzec kolejowy na miejscu (za pierwszy) (2)

Dworzec kolejowy w Łęczycy (2)

Dworzec autobusowy na miejscu (za pierwszy) (2)

Dworzec autobusowy PKS w Łęczycy (2)

Przystanek* autobusowy na miejscu (za pierwszy) (1)

Przystanek autobusowy w Piątku (1)

Autostrada lub droga szybkiego ruchu w odległości mniej niż 20 km (za pierwsze dwie) (4)
Autostrada A-1 o przebiegu północ-południe (4)
Autostrada A-2 o przebiegu wschód-zachód (4)
Droga ekspresowa lub droga główna krajowa w odległości mniej niż 10 km (za pierwsze dwie) (2)
DK nr 91 Gdańsk – Częstochowa (2)
Inne połączenie* bez utrudnień dla autokarów (za pierwsze dwa) (1)
DK nr 60 Łęczyca – Ostów Mazowiecka (1)
DW nr 703 Poddębice – Łowicz (1)
Całodobowa oferta taxi na miejscu (1)
TAXI w Łęczycy (1)
Oferta powozów, bryczek i inna retro na zamówienie (za pierwszą ofertę) (1)
Wiejska Kraina Boruty w Łęczycy (agroturystyka - przejażdżki bryczką) (1)

II.D. Promocja turystyczna:

Samodzielny udział regionu lub innych podmiotów (jak wyżej) w krajowych targach turystycznych* (za każde stoisko do trzech) (2)
Targi turystyczne "Regiony Turystyczne Na Styku Kultur" Łódź (w ramach LOT Centralny Łuk Turystyczny z siedzibą w Łęczycy) (2)

Kategoria III: Pozostała oferta czasu wolnego:

III.A. Instytucje Kultury

Sezonowa oferta teatralna lub muzyczna** (za pierwsze dwie) (1)
blok koncertowy z okazji Dnia Dziecka (1)
Kino stałe (za pierwszy obiekt) (2)
Kino Górnik w Łęczycy (2)

III.B. Atrakcje krajobrazowe:

Jeziora (zdatne do kąpieli, dostępne) ze szlakami pieszymi/rowerowymi (pierwszy akwen) (2)
Zalew Miejski na terenie dawnej kopalni rudy żelaza jak dotąd niezagospodarowany (0)
Pomniki przyrody (za pierwsze dwa) (1)
Dąb szypułkowy ponad 800 letni w Świnicach Warckich (1)
Wiąz szypułkowy we wsi Upale, gm. Daszyna (1)
Wieże widokowe stałe dostępne (za pierwsze dwie) (1)
Wieża zamku w Łęczycy (1)
Wieża archikolegiaty w Tumie (1)

III.C. Oferta sportowa, edukacyjna i rekreacyjna:

Stała oferta kursów językowych ogólnodostępnych (za pierwszą ofertę) (2)
Studio BEST w Łęczycy (j.angielski, j.niemiecki, j.rosyjski) (2)
Stałe centra sportowe z ofertą ogólnodostępną (za pierwszy obiekt) (2)
Centrum Sportowe przy Gimnazjum w Topoli Królewskiej (2)
Stadiony sportowe (za pierwszy obiekt) (1)
Łęczyca, Stadion Miejski (1)
Lodowiska sezonowe* (za pierwszy obiekt) (1)
Lodowisko na Zamku w Łęczycy (1)

Kategoria IV: Inne czynniki wspierające turystykę kulturową:

IV. A. Instytucje w regionie:

brak

IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej w regionie:

brak

IV.C. Oferta turystyki biznesowej w regionie:

brak

IV.D. Oferta shoppingu w regionie:

brak

IV.E. Zagraniczne Partnerstwa Miast i Regionów:

Istnienie zagranicznych związków partnerskich regionu lub jego miejscowości (pierwsze cztery) (1)

Rillieux-la-Pape (Francja) – Łęczyca (1)

Penzlin (Niemcy) – Łęczyca (1)

Włodzimierz Wołyński (Ukraina) – Łęczyca (1)

Tabela 1. Zestawienie punktacji powiatu łęczyckiego w zakresie turystyki kulturowej

Kategoria	Podkategoria	Liczba uzyskanych punktów	Liczba uzyskanych punktów
I. Potencjalne cele turystyki kulturowej	I.A Zabytki	101	475
	I.A. a) Obiekty sakralne	48	122
	I.A. b) Zamki i pałace	14	108
	I.A. c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne	37	140
	I.A. d) Obiekty militarne	2	18
	I.B. Miejsca historyczne lub znaczące	51	85
	I.B. a) Budowle historyczne i monumenty	43	240
	I.B. b) Cmentarze historyczne	8	102
	I.B. c) Budowle współczesne	0	56
	I.C. Pojedyncze dzieła sztuki	18	72
	I.D. Muzea i wystawy	43	115+90
	I.E. Eventy kulturowe	58	150
	I.F. Zakłady przemysłowe z ofertą turystyczną	0	16
	I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza	6	53
	I.H. Szlaki kulturowe	20	106
	RAZEM za kategorię I	297	1245
II. Elementy obsługi turystycznej	II.A. Informacja turystyczna	13	17
	II.B. Infrastruktura turystyczna	22	51
	II.C. Infrastruktura komunikacyjna	21	32
	II.D. Promocja turystyczna	2	14
	RAZEM za kategorię II	58	114
III. Pozostała oferta czasu wolnego	III.A. Instytucje Kultury	3	12
	III.B. Atrakcje krajobrazowe	4	14
	III.C. Oferta sportowa, edukacyjna i rekreacyjna	6	13
	RAZEM za kategorię III	12	37
IV. Inne czynniki wspierające turystykę kulturową	IV.A. Instytucje w regionie	0	15
	IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej	0	16
	IV.C. Oferta turystyki biznesowej	0	11
	IV.D. Oferta shoppingu	0	11
	IV.E. Zagraniczne Partnerstwa Miast i Regionów	3	4
	RAZEM za kategorię IV	3	57
SUMA (WSZYSTKIE KATEGORIE)		371	1453

III. Ocena regionu z punktu widzenia turystyki kulturowej

W wyniku przeprowadzonej waloryzacji analizowanego mikroregionu, w kategorii I uzyskano wartość 297 punktów, co zgodnie z przyjętą metodologią oznacza, że obszar powiatu łęczyckiego cechuje się dużym (przedział 250-450 punktów) potencjałem turystyczno-kulturowym. Wiodącym celem turystyki kulturowej jest niewątpliwie ośrodek osadniczy o średniowiecznych korzeniach w rejonie Łęczycy, w skład którego wchodzi kilka dobrze zachowanych zabytków, unikalnych pod względem architektonicznym i historycznym, nie tylko w skali regionu ale także całego kraju. Należą do nich: kazimierzowski zamek obronny w Łęczycy oraz pozostałości łęczyckiego grodziska wcześniej będącym przedpiastowskim ośrodkiem władzy plemiennej i romańska kolegiata w Tumie. Na bazie tych historycznych zasobów konsekwentnie budowana jest spójna oferta zorientowana przede wszystkim na turystykę dziedzictwa kulturowego, turystykę muzealną oraz turystykę eventową (zarówno kultury wyższej jak i popularnej). Duże znaczenie w regionie ma również turystyka sakralna i pielgrzymkowa (sanktuaria i historyczne świątynie) oraz turystyka kultury ludowej (tradycyjnie rolniczy charakter powiatu poza terenami zurbanizowanymi). Skutecznie promowane regionalne marki turystyczne bezpośrednio odwołują się do miejscowego dziedzictwa kulturowego. I tak określenie "Królewskie Miasto Łęczyca" wynika z obecności w Łęczycy zamku, będącego rezydencją królów polskich, "Kraina Diabła Boruty" nawiązuje do fikcyjnej postaci zamieszkującej podziemia zamku w Łęczycy. W innym wykorzystywanym marketingowo sloganie „Ziemia łęczycka – między niebem, a piekłem” legendarnego Borutę skonfrontowano z dostojnikami kościelnymi uczestniczącymi w regularnie odbywających się na przestrzeni kilku wieków synodach diecezjalnych w tumskiej kolegiacie, a także z postacią św. Faustyny Kowalskiej, mistyczki pochodzącej z Głogowca koło Świnic Warckich. Rejon Łęczycy, kolebki polskiej państwowości, cechuje bardzo dobra dostępność komunikacyjna wynikająca z bliskości autostrad A2 i A1. Korzystnie na rozwój turystyki kulturowej w regionie wpływa także bliskość ponadmilionowej aglomeracji łódzkiej (około 40 km), tym bardziej, że wszystkie tworzące ją obecnie miasta przez większą część swoich dziejów wchodziły w skład księstwa, ziemi a następnie województwa z siedzibą w Łęczycy. Poza terenami bezpośrednio przyległymi do tego miasta możliwości stworzenia samodzielnej oferty turystycznej są raczej ograniczone, za wyjątkiem gminy Świnice Warckie, stanowiącej istotny cel turystyki pielgrzymkowej ze względu na popularność kultu Bożego Miłosierdzia. Stopień rozwoju infrastruktury służącej obsłudze ruchu turystycznego w regionie jest dobrze dostosowany do jego aktualnego natężenia i dominacji pobytów jednodniowych (bez noclegu). Ważną rolę pełni Centrum Informacji Turystycznej w Łęczycy, położone przy Placu Kościuszki, w którym przyjezdni mogą nieodpłatnie zaopatrzyć się w szereg map tematycznych, broszur i folderów opracowanych na zlecenie m.in. Urzędu Miasta Łęczyca, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego oraz Regionalną Organizację Turystyczną Województwa Łódzkiego. Mimo iż CIT należy do magistratu, zajmuje się promowaniem nie tylko Łęczycy i powiatu łęczyckiego, ale także pobliskich miast i gmin zrzeszonych w ramach tzw. Centralnego Łuku Turystycznego (Uniejów w pow. poddębickim i Kłodawa w pow. kolskim w woj. wielkopolskim). Podjęcie współpracy ponad podziałami administracyjnymi oraz przyjęcie strategii wzajemnej promocji w zakresie turystyki przyczynia się niewątpliwie do wzbogacenia oferty dla turysty odwiedzającego region łęczycki. Profesjonalną obsługę turystyczną, szczególnie dla grup zorganizowanych, zapewnia w regionie oddział PTTK Ziemi Łęczyckiej. Bardzo istotną rolę w tworzeniu naukowych podstaw upowszechniania historycznego i kulturowego dziedzictwa powiatu łęczyckiego od lat spełnia Muzeum w Łęczycy, systematycznie publikujące monografie, materiały pokonferencyjne, albumy itp. m.in. z zakresu historii, archeologii i etnografii regionu. Powiat łęczycki a zwłaszcza rejon Łęczycy jest ważnym punktem na mapie obszarów turystycznych województwa łódzkiego.

Mając na uwadze duży potencjał turystyczno-kulturowy mikroregionu warto podjąć próbę zmiany dotychczasowego modelu uprawiania turystyki (jednodniowej), poprzez skłonienie organizatorów turystyki i indywidualnych turystów do przedłużenia pobytu na terenie powiatu, a tym samym na pełniejsze wykorzystanie usług związanych z turystyką a jednocześnie pobudzenie ich rozwoju. Na chwilę obecną główną przeszkodą w przypadku zorganizowanych grup turystycznych jest brak odpowiednio rozwiniętego zaplecza noclegowego. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2014 roku na terenie powiatu łęczyckiego występowały jedynie cztery obiekty turystyczne posiadające co najmniej 10 miejsc noclegowych. Ilościowo dominują obiekty małe ukierunkowane na turystów indywidualnych, wśród których wyróżniają się gospodarstwa agroturystyczne. W regionie zaznacza się brak hoteli o wyższych kategoriach. Za wyjątkiem "Oberży na Progu Tumu" istniejąca baza gastronomiczna zbyt słabo nawiązuje do historycznego i kulturowego dziedzictwa regionu, zarówno w przypadku promowania autentycznych regionalnych potraw (mimo ich obecności na corocznym Regionalnym Pokazie Potraw Ziemi Łęczyckiej w Łęczycy), jak również kształtowaniem raczej przypadkowo wystroju wnętrz. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na bardzo dużą popularność w województwie łódzkim dużych restauracji stylizowanych na dawne zajazdy-karczmy, które w pewnym stopniu korespondują z dawną kulturą ludową lub przynajmniej z jej wyobrażeniem. W powiecie łęczyckim brak podobnych obiektów. Z kolei atrakcyjność pobytów rodzinnych podniosłaby lepsza niż obecnie organizacja czasu wolnego dla dzieci (np. tematyczny plac zabaw, park linowy, stałe w sezonie letnim stoiska z pamiątkami, tematyczne mikroeventy itp.).

IV. Postulaty dotyczące rozwijania turystyki kulturowej w powiecie łęczyckim

Na podstawie uzyskanych wyników badań, a także w oparciu o zaprezentowane wyżej wnioski sformułowano postulaty, których uwzględnienie w planach rozwoju powiatu łęczyckiego może przyczynić się do umocnienia jego pozycji w Polsce środkowej jako destynacji turystyki kulturowej.

IV.1 Rozbudowa infrastruktury turystycznej - baza noclegowo-gastronomiczna.

Z punktu widzenia turystyki kulturowej powiat łęczycki jest jednym z najbardziej atrakcyjnych mikroregionów w województwie łódzkim. Z zapisów opracowanych dotychczas strategii rozwoju powiatu łęczyckiego wynika, że władze samorządowe mają świadomość podstawowego znaczenia tej właśnie formy turystyki poznawczej. Z drugiej jednak strony w regionie zdecydowanie dominują pobyty turystyczne jednodniowe, co siłą rzeczy nie pozwala na pełne zapoznanie się turysty z atrakcjami, które ma on do zaoferowania, poza sztandarowymi obiektami zabytkowymi na czele z zamkiem w Łęczycy. Łęczyca nie jest punktem wypadowym dla wycieczek po całym regionie i jego okolicach a taką właśnie rolę mogłaby z powodzeniem pełnić. Główną przyczynę takiej sytuacji autorzy upatrują w ubogiej bazie noclegowej i gastronomicznej w samym mieście, zarówno pod względem liczby istniejących obiektów, jak i zróżnicowania ich profilu. Na chwilę obecną trzy występujące na terenie Łęczycy (ale poza jego centrum) nie kategoryzowane obiekty noclegowe dysponują łącznie 130 miejscami, przy czym aż 90 z nich oferuje Bursa Szkolna. Większe restauracje w mieście (również poza centrum) są nastawione raczej na obsługę wesel i innych przyjęć okolicznościowych, natomiast w przypadku mniejszych dominują pizzerie. Tymczasem rozległy rynek (Plac Kościuszki) z wyremontowanymi kamienicami, będący najbardziej reprezentacyjną częścią miasta, stanowi atrakcyjną przestrzeń do zagospodarowania ukierunkowanego na obsługę ruchu turystycznego (handel, gastronomia i inne usługi). Wzorem dla Łęczycy mógłby być Kazimierz Dolny, tym bardziej, że obydwa te miasta współpracują ze sobą w ramach Unii Miasteczek Polskich. Oczywiście powodzenie tego typu

projektów biznesowych zależy głównie od pomysłowości i możliwości finansowych prywatnych inwestorów. A jednak jak pokazują przykłady innych jednostek osadniczych, nawet dużo mniejszych niż Łęczyca (np. pobliskiego Uniejowa) także władze samorządowe, mając spójną wizję rozwoju miasta i determinację w dążeniu do jej realizacji, mogą odgrywać istotną rolę w inicjowaniu i stymulowaniu prywatnych przedsięwzięć (np. poprzez odpowiednie zapisy w planach miejscowych, elastyczną politykę podatkową, promocję inwestycji, pomoc w pozyskiwaniu środków zewnętrznych itp.). Idealną lokalizacją dla dużego obiektu hotelowego wydają się być budynki nieczynnego od 2006 roku więzienia w Łęczycy (dawnego klasztoru dominikanów), którego historia sięga końca XVIII wieku. Obiekt znajduje się obecnie w gestii Starostwa Powiatowego w Łęczycy, które od 2013 roku bezskutecznie usiłuje go zbyć. Należy mieć nadzieję, że obecny instytucjonalny właściciel zadbał o to aby przyszła funkcja kompleksu uwzględniała jego bezpośrednie sąsiedztwo z zamkiem i klasztorem bernardynów oraz fakt, iż od 1961 roku znajduje się on w rejestrze zabytków.

IV.2 Rozbudowa infrastruktury turystycznej - szlaki komunikacyjne.

Współcześnie najpopularniejszym środkiem lokomocji w krajowym ruchu turystycznym jest samochód osobowy a w przypadku przyjazdów grupowych autokar, rzadziej kolej. We wszystkich tych przypadkach analizowany mikroregion cechuje się dobrą dostępnością komunikacyjną. Warto jednak zwrócić uwagę na możliwość aktywizacji innych, alternatywnych sposobów dotarcia do niektórych przynajmniej atrakcji turystycznych powiatu łęczyckiego. Obserwowana od kilkunastu już lat poprawa jakości wód płynących w Polsce sprzyja rozwojowi turystyki wodnej, zwłaszcza kajakowej. Pod względem hydrograficznym powiat łęczycki cechuje się korzystnym położeniem. Przez wschodnią część obszaru przepływa Ner będący dopływem Warty. Tradycje spływów kajakowych na tej rzece prowadzonych od Łodzi aż do ujścia sięgają okresu międzywojennego. Drugą rzeką jest Bzura, przepływająca między innymi pomiędzy Łęczycą a Tumem. Warunkiem do intensyfikacji ruchu turystycznego na wymienionych szlakach wodnych jest budowa przynajmniej podstawowej infrastruktury, przy czym oczekiwania przeciętnych użytkowników szlaku kajakowego niekoniecznie muszą być wygórowane i trudne do spełnienia. Wystarczy przygotować dogodne wyjście na brzeg z trawiastym lub piaszczystym podłożem, pomost stały lub pływający, trawiaste najlepiej zacienione miejsce na rozbiście namiotów, przenośną toaletę, wydzielone miejsce na ognisko czy stoły i ławy do przyrządzania posiłków. Wskazana byłaby organizacja wypożyczalni kajaków i ich przechowania. Turystyka kajakowa pozwoli na poznawanie mikroregionu z perspektywy wody, jednocześnie daje możliwość bezpośredniego kontaktu z jego walorami przyrodniczymi. Z pewnością pozytywny wpływ na frekwencję turystów w regionie łęczyckim miało by wznowienie ruchu pasażerskiego (przynajmniej sezonowo) na linii Krośniewicko-Ozorkowskiej Kolei Wąskotorowej. Jej geneza związana jest z transportem zaopatrzenia dla wojsk niemieckich odbywającym się podczas I wojny światowej wzdłuż ustabilizowanej w rejonie Łęczycy linii frontu, natomiast rozkwit w obsłudze ruchu osobowego przypadł na lata 60. XX wieku. Obecnie sam układ komunikacyjny kolejki wraz z infrastrukturą jest wpisany do rejestru zabytków województwa łódzkiego (od 1987 roku). Podobne linie (np. Gnieźnieńska Kolej Wąskotorowa, Żnińska Kolej Powiatowa czy Żuławska Kolej Dojazdowa), cieszą się w kraju dużą popularnością.

IV.3 Zagospodarowanie terenów przemysłowych w Łęczycy.

Trendem ogólnoeuropejskim we współczesnym planowaniu przestrzennym miast jest rewitalizacja nieużytków, w tym zwłaszcza terenów przemysłowych, które wcześniej zostały zdegradowane. W przypadku Łęczycy jak dotąd nie wykorzystany turystycznie pozostaje potencjał związany z funkcjonowaniem w latach 1955–1992 Łęczyckiego Zagłębia

Rud Żelaza. Co prawda obecnie chodniki kopalni są zalane, jednak pozostałością po eksploatacji surowca jest tzw. Zalew Miejski w granicach administracyjnych miasta Łęczycy - kilka zbiorników wodnych o łącznej powierzchni około 14 ha. Oczywistym kierunkiem rewitalizacji tych akwenów wraz z ich otoczeniem jest przekształcone w park miejski, przynajmniej w części tematyczny. Sprzyjają temu pozostałości po dawnej kopalni (zabytkowa wieża szybowa, hałdy pokopalniane będące ciekawym stanowiskiem geoturystycznym) oraz olbrzymie znaczenie samego przedsiębiorstwa w powojennym rozwoju Łęczycy i jej okolic. Być może warto także rozważyć tą lokalizację dla planowanej od już kilku lat budowy rekonstrukcji grodu łęczyckiego z Tumu, co pozwoliło by na uchronienie oryginału przed nieodwracalną dewastacją (w przypadku rozważanej swego czasu rekonstrukcji in situ) i uniknąć kontrowersji o prawdopodobnie międzynarodowym zasięgu z tym związanych.

IV.4 Utrzymanie zabytków w dobrym stanie technicznym i estetycznym.

Generalnie stan zachowania i utrzymania najważniejszych zabytków w powiecie łęczyckim, decydujących o atrakcyjności turystycznej mikroregionu jest na ogół dobry. Innego niestety zdania będzie turysta szczególnie zainteresowany dziedzictwem kultury szlachecko-ziemiańskiej. Szereg rezydencji i siedzib dworskich nie dotrwało do naszych czasów zniszczonych celowo lub bezmyślnie w okresie PRL. Także dziś toleruje się ich postępującą dewastację, co jest już trudno zaakceptować, tym bardziej, że w materiałach promocyjnych zwykle obiekty te są przedstawiane jako atrakcja turystyczna. W stanie ruiny znajdują się np. dwory w Kozubach (gm. Łęczycza), Janowicach (gm. Piątek), Smolicach (gm. Grabów) i w Gusinie (gm. Świnice Warckie). Los tego ostatniego obiektu jest wręcz symboliczny, świadcząc dobitnie o braku konsekwencji w działaniach instytucji mających na celu ochronę i promocję dóbr kultury. W latach 1872-1877 w tym wydzierżawionym wówczas dworku mieszkała wraz z rodziną Maria Konopnicka. Tu powstał poemat "W górach", który przychylnie zrecenzował Henryk Sienkiewicz, dzięki czemu poetka uwierzyła w swój talent. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę, że w sąsiednim powiecie poddębickim udało się z dość dużym powodzeniem wypromować produkt turystyczny pod nazwą "Dvorek Marii Konopnickiej w Bronowie" mimo, iż obecnie udostępniony do zwiedzania obiekt tak naprawdę jedynie stoi w miejscu dawnego dworu należącego do Konopnickich. Tymczasem dworek w Gusinie, będąc autentycznym świadkiem ważnych dla literatury polskiej wydarzeń, najprawdopodobniej za kilka lat nie będzie już istniał.

IV.5 Zwiększenie zasięgu oddziaływania eventów kulturowych i właściwa ich promocja.

Następstwem wzrostu zamożności społeczeństwa w Polsce jest potrzeba spędzania wolnego czasu w sposób interesujący i konstruktywny. Z tego względu coraz częściej głównym motywem podróży po kraju stają się eventy kulturowe. Organizowanie tego typu wydarzeń stało się bardzo popularną formą inwestycji a przede wszystkim promocji również dla jednostek samorządu terytorialnego. Z kolei dla ich uczestników mogą być one zarówno rozrywką, pozwalającą na odreagowanie od spraw codziennych, spędzenie miłych chwil, ale także przeżyciem duchowym, artystycznym, rozwijającym swoje wartości kulturalne. Należy zwrócić uwagę, że nie ma ścisłej zależności pomiędzy skalą popularności eventów i wielkością miejscowości w której się one odbywają. Liczne przykłady z terenu kraju świadczą o tym, że nawet mniejsze jednostki osadnicze mogą liczyć na wysoką frekwencję uczestników. Liczba organizowanych eventów na terenie powiatu łęczyckiego (głównie w Łęczycy) jest spora. Są to jednak prawie wyłącznie imprezy o zasięgu regionalnym lub lokalnym. W celu podniesienia rangi powiatu łęczyckiego jako ważnego ośrodka wydarzeń kulturowych (do czego jest on przecież predysponowany z racji swojej bogatej historii, zachowanego dziedzictwa kulturowego itd.) zadbanie o możliwie wyjątkowy w kraju charakter i przebieg tych wydarzeń. Jednocześnie sugerują aby w działaniach promocyjnych

unikając arbitralnego nadawania rangi na wyrost wydarzeniom. Przykładowo event z udziałem niewielkiej liczby osób z zagranicy nie oznacza od razu, iż ma on charakter międzynarodowy a z kolei turniej musi być autentyczną rywalizacją bez założonego wcześniej scenariusza co do jej wyniku. W innym przypadku jest on inscenizacją.

V. Powiat łęczycki jako destynacja turystyki kulturowej

V.1 Turystyka dziedzictwa kulturowego i muzealna

Atrakcyjność turystyczna rejonu Łęczycy, której udokumentowana historia sięga początków państwowości i chrześcijaństwa na ziemiach polskich, wynika przede wszystkim z istotnej rangi tego ośrodka osadniczego w czasach rządów książąt i królów dynastii Piastów i Jagiellonów. Najbardziej rozpoznawalnym zabytkiem regionu jest niewątpliwie XIV-wieczny zamek wzniesiony w Łęczycy za panowania króla Kazimierza III Wielkiego, jako jedno z ogniw obrony przeciwko rosnącej potęgą Zakonu Krzyżackiego i jednocześnie królewska rezydencja w której regularnie przebywali Władysław Jagiełło i Kazimierz Jagiellończyk a także gościł Zygmunt III Waza. Zamek od czasów wojny północnej (pocz. XVIII w.) pozostawał w dużej mierze w ruinie, dopiero w latach 60. XX w. rozpoczęto prace nad jego częściową odbudową, czego efektem jest dzisiejszy stan obiektu, jeden z najlepiej zachowanych zamków w środkowej Polsce. Pobyt turystyczny w mikroregionie najlepiej rozpocząć od znajdującego się na zamku regionalnego muzeum, w kręgu zainteresowań którego od początku istnienia (rok 1948) była sama Łęczyca i obszar dawnej Ziemi Łęczyckiej. Posiadane zbiory są eksponowane w ramach trzech wystaw stałych: archeologicznej (od eksponatów datowanych na okres neolitu po średniowiecze), historycznej (dzieje łęczyckiego ośrodka osadniczego) i etnograficznej (rzemiosło i sztuka ludowa). Ciekawostką jest największy w Polsce zbiór rzeźb demonologicznych, którego motywem przewodnim jest łęczycki Diabeł Boruta. Ważną ekspozycją muzeum, prezentowaną w budynku łęczyckiego oddziału Archiwum Państwowego w Płocku, jest wystawa poświęcona ludności żydowskiej, w przeszłości bardzo licznej bardzo w regionie (np. w przypadku Łęczycy i Grabowa Żydzi stanowili blisko połowę mieszkańców). Jej bogata historia sięgająca tutaj końca XV w., została gwałtownie przerwana podczas II wojny światowej, kiedy to całą ludność żydowską skoncentrowano w gettach na terenie Łęczycy oraz Grabowa a następnie wymordowano w niemieckim obozie zagłady w Chełmnie nad Nerem (powiat kolski). Niestety stan zachowania materialnego i kulturowego dziedzictwa tej grupy narodowej w regionie jest dziś szczątkowy (Mała Synagoga w Łęczycy, synagoga w Grabowie oraz miejsca po dawnych cmentarzach). Muzealna wystawa wyposażenia podłęczyckich wnętrz dworskich XVII-XIX w. na którą składają się eksponaty pochodzące z okolicznych majątków ziemskich, zabezpieczone podczas przeprowadzania reformy rolnej, stanowi świadectwo obecności szlachty i ziemiaństwa. Jednak znaczenie turystyczne samej zabudowy dworskiej i rezydencjonalnej, najczęściej XIX-wiecznej w powiecie łęczyckim jest raczej niewielkie. Generalnie nie są to obiekty udostępnione do zwiedzania, często zrujnowane. W przypadku niektórych, jedynym śladem ich występowania są relikty założeń parkowych. Najbardziej okazałą rezydencją szlachecką jest pałac w Goślubiu obecnie użytkowany przez Państwową Stadninę Koni w Walewicach. Atrakcyjność pobytu turystycznego w Łęczycy znacznie zwiększa fakt, iż miasto to w dużej mierze zachowało swój średniowieczny układ urbanistyczny. Rozległy rynek otaczają z trzech stron odnowione dziewiętnastowieczne kamienice, natomiast w jego centralnej części znajduje się ciekawy pod względem architektonicznym klasycystyczny ratusz miejski z końca XVIII wieku. Oprócz królewskiego zamku dobrze rozpoznawalnymi zabytkami Łęczycy są trzy zespoły klasztorne: bernardynów (XVII w.), norbertanek (XIX) obecnie urszulanek oraz dawny klasztor dominikanów (XIV w.) W tym ostatnim po jego przebudowie od końca XVIII w. jeszcze

do niedawna mieściło się jedno z cięższych więzień w Polsce, w którym przebywali między innymi mąż Marii Konopnickiej (za długi), Władysław Gomułka (za działalność komunistyczną) oraz Władysław Frasyniuk (za działalność opozycyjną). W więzieniu zostały nakręcone sceny do takich filmów jak "Vabank" Juliusza Machulskiego, "Git" Kamila Szymańskiego i Mikołaja Małeckiego oraz "Papusza" Krzysztofa Krauze i Joanny Kos-Krauze. Obecnie cały kompleks jest wystawiony na sprzedaż. Można mieć nadzieję, że przyszły nabywca uwzględni jego bogatą i dość nietypową historię obiektu przy zmianie jego sposobu użytkowania. W pobliskiej wsi Tum zachowało się stożkowe grodzisko wczesnośredniowieczne, największe w środkowej Polsce, wyznaczające pierwotne położenie Łęczycy. Początkowo było ono głównym ośrodkiem plemiennym Łęczyzan a następnie siedzibą książąt łęczyckich, w tym Bolesława Krzywoustego oraz Władysława Łokietka. W zbiorach muzeum zamkowego w Łęczycy znajduje się szereg eksponatów pozyskanych w trakcie prac archeologicznych w jego obrębie. Najcenniejszym zabytkiem architektury sakralnej w regionie jest niewątpliwie Archikolegiata p.w. Najświętszej Marii Panny i św. Aleksego w Tumie, zbudowana na fundamentach XI wiecznego opactwa benedyktyńskiego, w bezpośrednim sąsiedztwie grodu łęczyckiego. Jest to najbardziej monumentalna budowla romańska w Polsce. Unikalnym zabytkiem znajdującym się nad wejściem do świątyni jest romański portal z postacią Madonny z Dzieciątkiem na tympanonie. We wnętrzu kolegiaty, generalnie utrzymanej w stylu gotyckim, na szczególną uwagę zasługują romańskie malowidła ściennie, rzeźba Chrystusa-Pantokratora z XII w. oraz romańska płyta nagrobna z postacią rycerza w szyszaku z mieczem, według lokalnej legendy Piotra Włostowica, palatyna Bolesława Krzywoustego. Poza rejonem Łęczycy jednym z najbardziej znanych obiektów atrakcyjnych turystycznie są pozostałości późnogotyckiego (ok. 1500 r.) rycerskiego zamku w Besiekierach w gminie Grabów. W 2010 roku przeprowadzono konserwację bezpośredniego otoczenia warowni wraz z fosą. Niestety z roku na rok zabytek ulega samoistnej degradacji i w zasadzie jego obecny stan zagraża bezpieczeństwu zwiedzających. Stosunkowo bogata jest w regionie oferta ukierunkowana na turystów zainteresowanych miejscowym dziedzictwem wiejsko-kulturowym. Rozwinięciem wspomnianej wcześniej ekspozycji etnograficznej w muzeum na zamku w Łęczycy jest skansen „Łęczycka Zagroda Chłopska” w Kwiatkówku niedaleko Tumu. Został on zbudowany w ramach projektu unijnego „Tum pod Łęczycą. Perła romańskiego szlaku”. Zrekonstruowano w nim kilka obiektów pochodzących najczęściej z I poł. XX wieku: dwie chałupy, stodołę, budynek inwentarski, kuźnię, olejarnię oraz wiatrak-koźlak z oryginalnym wyposażeniem z 1820 roku. Wewnątrz budynków eksponowane są przedmioty codziennego użytku oraz rzeźby ludowych artystów z regionu łęczyckiego. Znaczenie edukacyjne ma prywatne muzeum Jana Kopki we wsi Chorki w gminie Grabów. Obecnie na kolekcję składa się ponad 9000 eksponatów, między innymi rzeźby, przedmioty gospodarstwa domowego, narzędzia i odznaczenia. W miejscowości Głogowiec w gminie Świnice Warckie znajduje się odrestaurowana i udostępniona do zwiedzania chałupa z początku XIX wieku, dom rodzinny Heleny Kowalskiej, znanej jako św. Faustyna Kowalska. Budynek, wzniesiony z lokalnego kamienia wapiennego pochodzącego z rejonu Rożniatowa (gmina Uniejów w powiecie poddębickim), ma duże znaczenie dla popularyzacji wiedzy o tradycyjnym budownictwie wiejskim w Kotlinie Kolskiej wykorzystującym ten nietypowy materiał konstrukcyjny.

V.2 Turystyka eventowa

Ofertę eventową w regionie, mimo iż dotyczy ona raczej sezonu letniego, należy uznać za stosunkowo bogatą i zróżnicowaną tematycznie oraz co najważniejsze autentycznie nawiązującą do zachowanego na tych terenach dziedzictwa kulturowego. Głównym ośrodkiem wydarzeń jest zamek w Łęczycy, w którego scenerii odbywają się regularne inscenizacje historyczne o zasięgu krajowym z udziałem gości zagranicznych takie jak

Międzynarodowy Turniej Rycerski na Zamku w Łęczycy (sierpień), *Międzynarodowy Festiwal Strzelania Na Odległość* (kwiecień) oraz *Ogólnopolski Turniej Łucznictwa Historycznego* połączone z jarmarkami średniowiecznymi. Krajową rangę tego typu imprez pewnością wzmocniło by wykorzystanie potencjału *Bractwa Rycerskiego Ziemi Łęczyckiej Signum Temporis* skupiającego w swoich szeregach ponad 40 rekonstruktorów, reprezentujące region w corocznej inscenizacji Bitwy pod Grunwaldem. Drugoplanowym, ale również bardzo ciekawym z punktu widzenia turysty kulturowego zainteresowanego żywą historią średniowiecza, miejscem są ruiny późnogotyckiego zamku w Besiekierach w gminie Grabów, gdzie także organizowany jest turniej rycerski. Natomiast jak dotąd słabo akcentowany jest w regionie łęczyckim przebieg zwycięskiej dla Polaków fazy Bitwy nad Bzurą. Historyczne rekonstrukcje tych wydarzeń odbywają się nieregularnie i na ograniczoną skalę, w trakcie uroczystości rocznicowych. Zabytkowe wnętrza obiektów sakralnych zapewniają wyjątkową oprawę dla eventów kultury wyższej, takich jak *Sesja festiwalu „Musica Moderna”* w Łodzi w kościele O.O. Bernardynów w Łęczycy oraz *Wędrowny Festiwal Filharmonii Łódzkiej „Kolory Polski”* w tumskiej archikolegiacie (lipiec-sierpień). W związku z tym warto by było, aby podobne wydarzenia muzyczne odbywały się w tych miejscach z większą częstotliwością. Dość dużą popularność uzyskał odbywający się cyklicznie (lipiec) na dziedzińcu Zamku Królewskiego w Łęczycy *Ogólnopolski Przegląd Piosenki Turystycznej „Nocnik”*, sztandarowa impreza masowa oddziału PTTK "Ziemi Łęczyckiej". Do ważniejszych eventów o znaczeniu regionalnym nawiązujących do kultury ludowej w powiecie łęczyckim należy zaliczyć *Regionalny Pokaz Potraw Ziemi Łęczyckiej* w Łęczycy (luty) oraz *Dzień Cebuli* w Grabowie (wrzesień). Zainteresowanie turystów, nie tylko z regionu, wzbudzić mogą także bardziej nietypowe imprezy jak na przykład Święto Palanta w Grabowie (organizowany w dzień po lanym poniedziałku). W niektórych obiektach dostępna jest oferta mikroeventów, w których zwiedzający mogą brać czynny udział np. gry i zabawy plebejskie, historyczne pokazy szermiercze na zamku w Łęczycy, czy też warsztaty etnograficzne w skansenie w Kwiatkówku.

V.3 Turystyka religijna, w tym pielgrzymkowa

Obecność w Tumie jednego z najstarszych kościołów w Polsce, wybudowanego w miejscu dawnego opactwa, które według tradycji kościelnej zostało założone jeszcze przez św. Wojciecha a więc we wczesnej fazie chrystianizacji ziem polskich oraz późniejsze w niej wydarzenia mające kluczowe znaczenie dla historii Kościoła w Polsce (21 synodów łęczyckich na przestrzeni pięciu wieków) powodują, że ta niewielka miejscowość stanowi ważny cel krajowej turystyki religijnej. Rangę świątyni tumskiej (od 1992 roku na mocy bulli papieskiej *Totus Tuus Poloniae populus* jest to jedyna w Polsce archikolegiata) znacznie podniesiono dzięki sprowadzeniu do niej z Gniezna relikwii św. Wojciecha w 1999 roku oraz z Płocka relikwii św. Aleksego w 2016 roku. Stwarza to korzystne warunki dla rozwoju ruchu pielgrzymkowego. Istotnym miejscem na szlaku pielgrzymkowym jest Sanktuarium Chrztu i Urodzin Św. Faustyny Kowalskiej w Świniach Warckich, ze względu na międzynarodowy już zasięg kultu Bożego Miłosierdzia. Opiekę nad sanktuarium a także obsługę turystyczną sprawuje miejscowe Zgromadzenie Sióstr Matki Bożego Miłosierdzia a liczba odwiedzających sanktuarium wynosi około 15 tys. osób rocznie. Oprócz tumskiej kolegiaty, klasztorów i kościołów w Łęczycy, celem turystyki religijno-poznawczej w opisywanym mikroregionie mogą być także inne zabytkowe lub przynajmniej interesujące pod względem architektonicznym świątynie. Szczególnie warto wymienić tutaj drewniane kościoły z XVIII w. w Topoli Królewskiej, Piątku, Ciechosławicach, Tumie, Pieczewie i Leźnicy Małej. W przypadku ostatniego z wymienionych kościołów w jego wyposażeniu znajdują się elementy przeniesione z Archikolegiaty w Tumie. Interesującymi obiektami sakralnymi są także renesansowy kościół w Witonii z XVI w. i neobarokowy kościół z pocz. XX w. w Błoniu koło Łęczycy.

V.4 turystyka tematyczna, w tym szlaki turystyczno-kulturowe

Powiat łęczycki posiada dość dobrze rozbudowaną sieć szlaków turystycznych o znaczeniu kulturowym, dedykowanych użytkownikom poruszającym się pieszo, rowerem, samochodem, jak również konno. Umożliwiają one dotarcie do zdecydowanej większości obiektów atrakcyjnych turystycznie. Są to zarówno szlaki realne (wytyczone zgodnie z zasadami znakowania szlaków turystycznych), jak również szlaki wirtualne, ale dobrze opisane w licznych materiałach promocyjnych i informatorach turystycznych. Najważniejszymi punktami węzłowymi są Łęczyca oraz Świnice Warckie. Znaczna część szlaków przebiegających przez obszar powiatu łęczyckiego stanowi część większych systemów rangi wojewódzkiej. Przede wszystkim zaliczyć do nich należy: szlak „W centrum Polski” (rowerowy), „Łódzką Magistralę Rowerową” czy „Łódzki Szlak Konny im mjr Henryka Dobrzańskiego Hubala”. Szlakami kulturowymi (wirtualnymi) o znaczeniu ponadregionalnym są: „Szlak Romański” (oznakowana Archikolegiata w Tumie) i „Szlak Wschodnioeuropejskiego Frontu I Wojny Światowej na Ziemiach Polskich”. Na terenie powiatu łęczyckiego wytyczono kilka szlaków wspólnie z sąsiednimi jednostkami administracji samorządowej. Szlakiem biograficznym jest pieszy „Szlak Marii Konopnickiej” prowadzący ze Świnic Warckich przez Gusin i Bronów do Poddębic. Przez gminę Świnice Warckie przebiega również szlak rowerowy „Do Gorących Źródeł” kończący się w Uniejowie oraz „Szlak Świętej Faustyny Kowalskiej” który rozpoczyna się i kończy w powiecie poddębickim. Z kolei szlak rowerowy „W Królestwie Diabła Boruty” wytyczono w obrębie powiatów łęczyckiego i kutnowskiego. Jedyne typowo powiatowe (własne) „Szlak Cebulowy” (Grabów – Daszyna – Mazew – Łęczyca – Leźnica Mała) przebiega po obydwu stronach rozległej Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej.